

УДК 378.147

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДИХ ЛІКАРІВ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ РЕАЛЬНИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЙ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

С. М. Геряк

ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”

FORMATION COMPETENCE OF YOUNG DOCTORS BY MAKING REAL LIFE SITUATIONS FOR STUDENTS

S. M. Heryak

SHEI “Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine”

У статті наведено досвід використання реальної життєвої ситуаційної задачі як один з інноваційних методів навчання студентів-медиків.

The abstract presents experience of using real-life case studies as one of the innovative methods of teaching medical students.

Вступ. Сучасне інформаційне суспільство диктує нагальну потребу інформатизації медичної освіти, мета якої полягає в глобальній раціоналізації інтелектуальної діяльності за рахунок використання нових інформаційних технологій, радикального підвищення ефективності та якості підготовки студентів-медиків з новим типом мислення, який відповідає вимогам сьогодення.

Досвід, який існує уже сьогодні в Україні та за кордоном, засвідчує, що інтенсифікації навчального процесу та активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів сприяють саме інноваційні інтерактивні технології навчання.

Одна з особливостей інтерактивного навчання – залучення всіх учасників навчального заняття до активного пізнавального пошуку. Під час взаємодії студенти мають можливість аналізувати те, що вони знають, розуміють та думають з цього приводу, співвідносити власну точку зору із судженнями однокласників. Для такої діяльності характерні соціальне партнерство, співробітництво, творчість. Процес інтерактивного навчання безпосередньо сприяє формуванню критичності мислення особистості, що не дозволяє піддаватися впливу чужих думок, а, правильно оцінюючи їх, бачити сильні та слабкі сторони, виявляти цінні моменти та допущені помилки.

У процесі інтерактивної взаємодії центральним джерелом навчального пізнання вважається досвід студентів, який є важливою умовою їх професійного становлення як майбутнього лікаря.

У нашій практиці в процесі навчання студентів-медиків використовуються різні інноваційні інтерактивні

методи навчання. Серед них позитивне ставлення з боку студентів зайняв метод вирішення реальної життєвої ситуаційної задачі (РЖСЗ). Такий вибір вони пояснюють тим, що цей метод дає їм можливість проявити ініціативу, відчувати самостійність в освоєнні теоретичних положень та оволодінні практичними навичками. Аналіз ситуацій досить сильно впливає на професіоналізацію студентів, сприяє їх дорослішанню, формує інтерес та позитивну мотивацію до навчання.

Основна частина. Реальна життєва ситуаційна задача може бути названа методом аналізу конкретних ситуацій. Суть методу досить проста: для організації навчання використовуються описи конкретних ситуацій. Студентам пропонують осмислити реальну життєву ситуацію, опис якої одночасно відображає не тільки будь-яку практичну проблему, але й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні даної проблеми.

Навчання на основі реальної життєвої ситуаційної задачі – це цілеспрямований процес, побудований на всебічному аналізі представлених ситуацій, обговорення під час відкритих дискусій проблем задачі та вироблення навичок прийняття рішень. Відмінною особливістю реальної життєвої ситуаційної задачі є створення проблемної ситуації на основі даних з реального життя. В цьому методі передбачається, що викладач керує обговоренням проблеми, представленої в РЖСЗ. Даний метод навчання передбачає не тільки наявність банку РЖСЗ, а й питання для обговорення, завдання студентам, дидактичні матеріали на допомогу викладачу. РЖСЗ-метод дозволяє встановити оптимальне поєднання теоретичного навчання та практичних навичок. В процесі дискусії, викликаній викладачем у навчальній аудиторії, йде паралельний розвиток студента і ситуації, що роз-

глядається. Уміння вести дискусію, делікатно направляти її, терпляче задавати навідні запитання, кидати виклик групі і вести студентів до завершальної фази прийняття рішень – дуже важлива частина діяльності викладача. В організації навчального процесу викладач і студент одночасно і відповідальні і вільні у процесі навчання. Викладач відповідальний за збір і відбір навчального матеріалу, і ефективну організацію його використання. Він вільний у виборі найбільш відповідних випадків з безлічі існуючих. Студенти несуть відповідальність за підготовку до заняття і ефективне виконання завдань з РЖСЗ, хоча вони вільні в розроблених рішеннях і висновках, зроблених у результаті аналізу випадків. Студенти можуть приймати помилкові рішення, оскільки РЖСЗ ситуації виникають у навчальній аудиторії. Хоча як майбутні медики, вони повинні усвідомлювати міру відповідальності за неправильне прийняте рішення в реальному житті.

Як правило, реальна життєва ситуаційна задача включає в себе:

- Ситуацію – випадок, історію хвороби з реального життя.

- Контекст ситуації – хронологічний.

- Коментар ситуації, представлений автором.

- Питання або завдання для роботи з реальною життєвою ситуаційною задачею.

- Додатки (результати клініко-лабораторних аналізів, рентгенологічні знімки, дані інструментальних методів обстеження).

Досвід використання РЖСЗ показав переваги даного методу навчання студентів-іноземців у випадках недостатньої кількості відповідних темі заняття клінічних ситуацій на момент проведення останнього. Хороша реальна життєва ситуаційна задача повинна відповідати чітко поставленій меті створення, мати відповідний рівень складності, ілюструвати декілька аспектів реального життя, ілюструвати типові ситуації, розвивати аналітичне мислення, провокувати дискусію.

Література

1. Євроатлантична інтеграція: реалії та перспективи : матеріали науково-практичної конференції. – Вінниця, 2006. – 216 с.

2. Півторак К. В. Формування особистості та мотивації до навчання у студентів медичного університету / К. В. Півторак, І. В. Феджага // Медична освіта. – 2011. – № 4. – С. 28–31.

3. Казаков В. М. Новітні тенденції розвитку європейської медичної освіти / В. М. Казаков, О. М. Талалаєнко, М. Б. Первак // Медична освіта. – 2009. – № 2. – С. 40–44.

4. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. – Режим доступу : http://www.nmu.edu.ua/files/strateg_rozv_2012.pdf

За допомогою методу вирішення реальної життєвої ситуаційної задачі можна розвинути такі види навичок у студентів:

1) аналітичні навички (вміння відрізнити суб'єктивні та об'єктивні дані; та вміти відновлювати їх, класифікувати, виділяти суттєву та несуттєву інформацію, аналізувати, представляти її, знаходити пропуски інформації);

2) практичні навички (використання на практиці академічних теорій, методів і принципів);

3) комунікативні навички (вміння вести дискусію, переконувати оточуючих). Використовувати наочний матеріал та інші медіа-засоби, кооперуватися в групі, захищати власну точку зору, переконувати опонентів, складати короткий план обстеження та лікування;

4) соціальні навички (в ході обговорення виробляються певні соціальні навички: оцінка поведінки людей, вміння слухати, підтримувати в дискусії чи аргументувати протилежну думку і т. д.);

5) самоаналіз (незгода в дискусії сприяє усвідомленню та аналізу думки інших і своєї власної). Моральні та етичні проблеми, що виникають, вимагають формування соціальних навичок їх вирішення.

Висновок. Таким чином, головним показником ефективності навчання у медичному вузі має бути не просто сума знань, які студент засвоїв під час навчання в ньому, а вміння використовувати ці знання у своїй практичній діяльності лікаря.

Метод вирішення реальної життєвої ситуаційної задачі дозволяє демонструвати академічну теорію з точки зору реальних подій, зацікавлює студентів у вивченні конкретного предмета, сприяє активному засвоєнню знань і навичок, збору, обробки та аналізу інформації, розвиває аналітичні, практичні, комунікативні навички, виробляє вміння аналізувати ситуацію, з якою в подальшому доведеться зіткнутися на практиці, планувати стратегію та приймати правильні рішення.

5. Использование инновационных и интерактивных методов обучения при проведении лекционных и семинарских занятий / С. В. Базилевич, Т. Б. Брылова, В. Ф. Глухих, Г. Г. Левкин // Наука Красноярска. – 2012. – № 4. – С. 103–113.

6. Скрипко Л. Е. Внедрение инновационных методов обучения: перспективные возможности или непреодолимые проблемы? / Л. Е. Скрипко // Менеджмент качества. – 2012. – № 1. – С. 76–84.

7. Azer S. A. Twelve tips for creating trigger images for problem-based learning cases / S. A. Azer // Med Teach. – 2007. – Mar. – Vol. 29 (2-3). – P. 93–97.

8. Hmelo-Silver. Problem-Based Learning: What and How Do Students Learn? / Hmelo-Silver, E. Cindy // Educational Psychology Review. – 2004. – Vol. 16 (3). – P. 235–266. doi:10.1023/B:EDPR.0000034022.16470.f3. Retrieved 16 November 2012.